

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА КУРСУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ШКОЛІ

ПЛАН

1. Освітньо - виховні завдання вивчення шкільного курсу світової літератури
2. Зміст і структура шкільного курсу світової літератури в сучасній школі
 - 2.1. Головні етапи навчання. Зміст програми світової літератури
 - 2.2. Зміни, що відбулися у системі вивчення світової літератури
 - 2.3. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
 - 2.4. Аналіз підручників з курсу світової літератури
 - 2.5. Специфіка вивчення світової літератури з класах різного профілю

1. ОСВІТНЬО - ВИХОВНІ ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО КУРСУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

**Головна мета вивчення
предмета «Світова література»
в загальноосвітній школі –
прилучення учнів до здобутків
світової літератури і культури,
розвиток творчої особистості
(читача), формування в неї
гуманістичного світогляду, високої
моралі, естетичних смаків, а також
якостей громадянина України, який
усвідомлює свою належність до
світової спільноти.**

ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ:

- формування стійкої мотивації до читання художньої літератури, до вивчення світової літератури як скарбниці духовних цінностей людства;
- ознайомлення учнів з найкращими зразками оригінальної й перекладної літератури («золотого» фонду класики і сучасної);
- поглиблення уявлень про специфіку художньої літератури як мистецтва слова;
- формування читацької і мовленнєвої культури;
- розвиток умінь і навичок учнів сприймати, аналізувати й інтерпретувати літературний твір у культурному контексті, у зв'язках з іншими видами мистецтва, в аспекті актуальних питань сучасності й становлення особистості;

- активізація інтересу до вивчення іноземних мов у процесі читання творів зарубіжних письменників;
- формування поваги до різних мов, культур, традицій, толерантного ставлення до всіх народів, народностей, рас і національностей;
- виховання любові до української мови і літератури як органічної частки світової культури, прагнення до збереження рідної мови, національних традицій і цінностей в умовах глобалізації світу;
- формування духовного світу особистості, її високої моралі, ціннісних орієнтацій;
- розвиток творчих здібностей, культури діалогу, критичного мислення;
- формування етичних уявлень та естетичних смаків;
- розширення культурно-пізнавальних інтересів особистості.

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ СПРЯМОВАНА НА РОЗВИТОК СФОРМОВАНИХ (У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ) І ФОРМУВАННЯ НОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І КОМПЕТЕНЦІЙ

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти програма зі світової літератури для 5-9 класів забезпечує розвиток **ключових компетентностей** (уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, інформаційно-комунікаційної, соціальної, громадянської, загальнокультурної), а також спрямована на формування **предметної літературної компетентності**, яка передбачає:

- ⦿ розуміння учнями літератури як невід'ємної частини рідної і світової художньої культури;
- ⦿ усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу і місця в системі інших видів мистецтва;
- ⦿ знання літературних творів, обов'язкових для вивчення, ключових етапів і явищ літературного процесу, основних фактів життя і творчості видатних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової культури;
- ⦿ оволодіння основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації творів;
- ⦿ визначення поетикальних особливостей творів;
- ⦿ формування читацького досвіду та якостей творчого читача;
- ⦿ уміння і навички створення усних і письмових робіт різних жанрів;
- ⦿ уміння орієнтуватися у світі художньої літератури і культури (класичної і сучасної), оцінювати художню вартість творів, порівнювати їх (в окремих аспектах і цілісно; в різних перекладах; в оригіналах і перекладах, переспівах; втілення в інших видах мистецтва).

СКЛАДНИКАМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Є

- ⊙ *емоційно-ціннісна,*
- ⊙ *літературознавча,*
- ⊙ *загальнокультурна,*
- ⊙ *компаративна*

компетенції особистості, які мають бути сформовані поступово в процесі вивчення світової літератури.

ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЇЇ СКЛАДНИКІВ
ТІСНО ПОВ'ЯЗАНО ІЗ ФОРМУВАННЯМ

***комунікативної
компетентності,***

розвитком умінь і навичок
володіння учнями українською
мовою, а також іноземними
мовами, всіма видами мовленнєвої
діяльності, основами культури
усного і писемного мовлення.

Викладання курсу світової літератури в загальноосвітніх закладах України здійснюється **українською мовою**. Твори зарубіжних письменників у курсі світової літератури вивчаються **в українських перекладах**.

За наявності необхідних умов (достатнє володіння учнями мовою оригіналу, якою написаний художній твір; якісна підготовка вчителя, у тому числі можливість дослідження образної системи, засобів виразності, стилістичних особливостей твору мовою оригіналу) бажаним є розгляд художніх текстів (у фрагментах або цілісно) мовою оригіналу, наприклад, творів О. Пушкіна, А. Чехова - російською, Ч. Діккенса, Дж. Лондона - англійською, Й.В. Гете, Г. Белля - німецькою і т. д. У такому разі предмет «Світова література» виконує додаткову функцію вдосконалення володіння учнями україномовних шкіл іноземними мовами.

Компетентнісний підхід реалізовано у «Державних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів», які сформульовано комплексно - до кожного розділу програми з метою системного формування компетенцій і компетентностей учнів, актуалізації вивченого і постійного закріплення, поглиблення, розвитку набутих знань, умінь, навичок, підготовки до контрольного оцінювання.

У програмі зі світової літератури для 5-9 класів реалізовано *цілісний підхід до вивчення художніх творів*, який відповідає специфіці художньої літератури як виду мистецтва.

До програми кожного класу введено *невеликий обсяг художніх текстів* (відповідно до вікових особливостей учнів), які школярі мають прочитати *повністю*, маючи змогу осягнути їх як неподільну художню цілість. Художній твір, прочитаний у повному обсязі (повільно, уважно, творчо), дає можливість отримати цілісне естетичне і емоційне враження, спонукати роботу думки й уяви, сформувати вміння й навички читацької культури.

Настанова на зменшення кількості художніх текстів і водночас на їх цілісне прочитання, сприйняття й осмислення, що забезпечує програма, відповідає *здоров'язберігальним технологіям* в освіті (уникнення фізичного перевантаження учнів, створення комфортного освітнього середовища, формування оптимістичних очікувань та їх реалізація у процесі зустрічі з прекрасним).

ПРОГРАМА ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ПОБУДОВАНА НА ПІДСТАВІ ДІЯЛЬНІСНОГО
ПІДХОДУ, ЩО Є КЛЮЧОВИМ ДЛЯ ВСІЄЇ БАЗОВОЇ
І ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Досягнення належного рівня сформованості
вмінь учнів в усіх видах читацької діяльності,
якостей творчого читача, пошук шляхів
інтеграції до соціокультурного середовища,
опанування сучасного світу через здобутки
художньої літератури, через українську та
іноземні мови, культуру різних країн і
народів - основний результат вивчення
світової літератури в школі.

У ПРОГРАМІ ВІДОБРАЖЕНО ЧОТИРИ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ
ЛІТЕРАТУРНОГО КОМПОНЕНТА ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ І ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:

- ◎ *емоційно-ціннісну,*
- ◎ *літературознавчу,*
- ◎ *культурологічну,*
- ◎ *компаративну.*

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНА ЛІНІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ РОЗКРИТТЯ ГУМАНІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЕСТЕТИЧНОЇ ВАРТОСТІ ТВОРІВ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

- Емоційно-ціннісна лінія спрямована на формування духовно-емоційного світу учнів, їх етичних позицій, світоглядних уявлень і переконань, а також на розвиток інтересу учнів до художньої літератури, розширення кола їхнього читання, орієнтування у світі класичної і сучасної літератури (в тому числі у бібліотечних фондах, Інтернет-ресурсах) з метою пошуку необхідної книги, розвитку вмінь і навичок читацької діяльності

- Емоційно-ціннісна лінія втілена передусім у *змісті навчального матеріалу*. До програми включено популярні твори для дітей та юнацтва (актуального морального змісту, про національні події, характери, традиції; пригодницькі, детективні, фантастичні, казкові тощо) - для 5-7 класів, а також художні твори різних родів і жанрів, які презентують ключові історико-літературні епохи, - для 8-9 класів (відповідно віковим особливостям учнів). Курс літератури має бути продовжений у 10-11 класах, де передбачається вивчення вершинних творів світової літератури більш складних за змістом і формою, що поглиблюють уявлення учнів про перебіг літературного процесу, репрезентують здобутки різних епох, країн і народів.

- Зміст навчального матеріалу в програмі розподілено за розділами й темами, що є актуальними для учнів відповідно до їхніх вікових особливостей. У межах кожного розділу й теми виокремлено етичні й естетичні проблеми (аспекти), в анотаціях виражено ціннісні характеристики літературних творів (тематика і проблематика, зміст і засоби створення образів, поетикальні особливості та ін.), підкреслено внесок письменників у скарбницю світової літератури й культури, популярність їхніх творів у різних поколінь.

- Вивчення літератури в кожному класі завершує спеціальний розділ «Сучасна література», в якому представлені твори різних жанрів, актуальні для дітей та юнацтва, популярні в різних країнах і пов'язані з проблемами сучасної молоді, тенденціями розвитку сучасного літературного процесу і культури загалом.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА ЛІНІЯ ПЕРЕДБАЧАЄ

- ⦿ вивчення літературних творів у єдності змісту і форми, оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу й інтерпретації художніх творів;
- ⦿ розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу;
- ⦿ виявлення специфіки літературних напрямів, течій у розвитку світової літератури; розкриття поетикальних (у тому числі жанрово-стильових) особливостей художніх творів;
- ⦿ ознайомлення учнів із загальними принципами художнього перекладу, необхідними для текстувальної роботи з перекладною літературою.

Літературознавча лінія втілена у змісті навчального матеріалу і в спеціальній рубриці «Теорія літератури» (ТЛ), що супроводжує кожний розділ програми і де зазначені основні поняття й терміни, які мають знати учні й використовувати їх у процесі аналізу й інтерпретації художніх текстів. Літературознавчі терміни й поняття подано в програмі за принципами науковості (відповідно до розвитку сучасного літературознавства), послідовності (від простих до складних) й концентричності (від елементарних уявлень до їх поглиблення, від загальних понять до їх різновидів і т.д.).

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ЛІНІЯ СПРИЯЄ

- усвідомленню художньої літератури як важливого складника мистецтва;
- ознайомленню учнів із фундаментальними цінностями світової художньої культури;
- розкриттю особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті; висвітленню зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями різних народів і національностей;
- розширенню ерудиції учнів, вихованню їхньої загальної культури, поваги до національних і світових традицій, толерантного ставлення до представників різних культур, віросповідань, рас і національностей.

Культурологічна лінія втілена у відповідній рубриці програми «Література і культура» (ЛК), що супроводжує кожний розділ. У рубриці «Література і культура» розкрито зв'язки літератури з іншими видами мистецтва, філософією, міфологією; втілення літературних творів в живописі, музиці, кіно тощо; подано інформацію про літературні музеї, визначні культурні явища різних країн і народів та ін. Зміст даної рубрики має орієнтовний характер, учитель може на власний розсуд використати запропонований культурологічний контекст, розширити його за рахунок іншого матеріалу.

КОМПАРАТИВНА ЛІНІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ

- ⊙ порівняння літературних творів, явищ і фактів, що належать до різних літератур;
- ⊙ встановлення зв'язків поміж українською і зарубіжними літературами (генетичних, контактних, типологічних та ін.);
- ⊙ розгляд традиційних тем, сюжетів, мотивів, образів у різних літературах;
- ⊙ зіставлення оригіналів і україномовних перекладів літературних творів;
- ⊙ увиразнення особливостей української культури й літератури на тлі світової;
- ⊙ демонстрацію лексичного багатства і невичерпних стилістичних можливостей української мови, а також поглиблення знань і розвиток навичок учнів з іноземних мов.

Компаративна лінія реалізована в програмі у рубриці «Елементи компаративістики» (ЕК), поданої до кожного розділу програми. Рубрика «Елементи компаративістики» забезпечує цілісність уявлень учнів про художню літературу та її місце в системі мистецтва і культури, міжпредметні зв'язки (української та світової літератур, світової літератури та історії (української, всесвітньої), світової літератури та мови (іноземної, української) та ін.). Зміст цієї рубрики програми може бути творчо використаний учителем на тих уроках, які, на його думку, якнайкраще дають підстави для компаративних студій учнів, формуванню в них відповідних умінь і навичок. Крім зазначених у програмі компаративних паралелей, учитель може вдатися й до інших, розширити зміст рубрики, але обов'язково з урахуванням вікових особливостей учнів, їх знань з інших предметів, фонових знань тощо.

ВИКЛАДАННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5-9 КЛАСАХ
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА ПІДСТАВІ ДИДАКТИЧНИХ,
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ТА МЕТОДИЧНИХ ПРИНЦИПІВ:

- **традиційних** (науковість, історизм, зв'язок навчання і виховання, доступність, спрямованість на розвиток учня, особистісний характер читацької діяльності, шкільний аналіз та інтерпретація твору, взаємодія мистецтва й дійсності в естетичній свідомості учня, комунікативність, репрезентативність, країнознавчий підхід та ін.);
- **нових** (ціннісного підходу, нерепресивної свідомості, іманентності, вивчення літератури в контексті розвитку культури й мистецтва, використання знання різних мов і перекладів, компаративності, діалогізму та ін.).

2. ЗМІСТ І СТРУКТУРА ШКІЛЬНОГО КУРСУ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

2.1. Головні етапи
навчання. Зміст
програми світової
літератури

Зміст навчального матеріалу і державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів в структурі програми узгоджені зі структурою літературної освіти в основній школі: **5-7 класи – прилучення до читання; 8-9 класи – системне читання** (згідно з Концепцією літературної освіти в 11-річній загальноосвітній школі, Наказ № 58 Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26.01.2011 р.). У **10-11 класах** буде реалізовано **етап творчо-критичного читання**.

Етапи літературної освіти відрізняються принципами відбору літературних текстів, змістом навчального матеріалу, державними вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, але поміж ними існує тісний зв'язок і наступність.

Вивчення світової літератури в 5 - 7 класах побудовано на підставі проблемно-тематичного і жанрового принципів

Завдання вивчення літератури в 5 - 7 класах (прилучення до читання):

- сформувати в учнів стійкий інтерес до літератури, прилучити їх до читання;
- сприяти засобами літератури формуванню моральних якостей школярів, їх національній самоідентифікації, розумінню значення української мови та іноземних мов в опануванні здобутків світової культури;
- дати уявлення про зміст і форму художнього твору, їх складники;
- сформувати в учнів основні вміння аналізу та інтерпретації художнього твору;

- сформувати вміння оцінювати літературних персонажів, виявляти засоби виразності;
- дати основні уявлення про оригінал і художній переклад, сформувати елементарні вміння та навички порівняння художніх творів в оригіналах і перекладах (із використанням іноземних мов, якими володіють учні);
- розвивати вміння і навички зв'язного мовлення (усного і писемного) у процесі підготовки різних видів робіт (висловлення власної думки щодо прочитаного, характеристика образу, складання плану твору, написання твору на літературну тему тощо).

ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ У 8 - 9 КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ ПОБУДОВАНО НА ПОЄДНАННІ ІСТОРИКО-ЛІТЕРАТУРНОГО Й ЖАНРОВО-РОДОВОГО ПРИНЦИПІВ.

Завдання вивчення літератури у 8 - 9 класах (системне читання):

- ⦿ дати уявлення про основні літературні епохи, напрями, течії в контексті вітчизняної та світової культури;
- ⦿ розкрити жанрово-родовий поділ літератури, навчити розрізняти твори різних родів і жанрів в їх специфіці;
- ⦿ поглибити вміння аналізу та інтерпретації творів літератури із застосуванням основних теоретичних понять;
- ⦿ сформувати в учнів вміння виокремлювати компоненти змісту й форми, встановлювати зв'язки поміж окремими компонентами твору, визначати їх функції у тексті;

- ⦿ навчити школярів зіставляти різні літературні твори, явища, визначати їх художню своєрідність;
- ⦿ поглибити інтерес до вивчення літератури в оригіналах і перекладах, вміння зіставляти оригінали й переклади (за умови володіння відповідною іноземною мовою);
- ⦿ сприяти самоствердженню учнів, виробленню у них моральних принципів, громадянської позиції;
- ⦿ розвивати вміння й навички зв'язного мовлення (із застосуванням аргументації, елементів дискусії, оцінки щодо прочитаного та ін.);
- ⦿ виховувати творами літератури естетичні почуття та емоції, формувати здібність отримувати естетичне задоволення від прочитаного.

Літературні явища презентуються учням 8-9 класів у перебігу літературного процесу, у розвитку національних літератур та їхніх взаємозв'язках, у широкому контексті культури. У 8 – 9 класах учні знайомляться з основними етапами літературного процесу на тлі світової культури, зі специфічними особливостями різних родів і жанрів літератури в хронологічній послідовності, навчаються розрізняти різні жанри, аналізують та інтерпретують художні твори не тільки в аспекті їх проблематики, а й художньої вартості. Твори, запропоновані для вивчення в програмі зі світової літератури, відповідають віковим особливостям учням, вони не є складними для їх сприйняття і не об'ємними за обсягом. Отримавши основні уявлення про перебіг літературного процесу у 8-9 класах із текстуальним вивченням окремих вершинних творів (доступних для їхнього віку), учні зможуть поглибити ці уявлення протягом наступного етапу навчання.

УМІННЯ І НАВИЧКИ УЧНІВ,
НАБУТІ ПРОТЯГОМ 5-9 КЛАСІВ,
МАЮТЬ БУТИ ПОГЛИБЛЕНІ У
ПРОЦЕСІ ПОДАЛЬШОГО
ВИВЧЕННЯ СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ
(10-11 КЛАСИ).

ПРОГРАМА ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ Є ОСНОВНИМ ДОКУМЕНТОМ ДЛЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ, ОБОВ'ЯЗКОВИМ ДО ВИКОНАННЯ В УСІХ ТИПАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ.

На підставі програми формується обсяг матеріалу для державної підсумкової атестації зі світової літератури (за 8-9 класи), цей обсяг стане базовим і для випускників (базової середньої освіти), які не оберуть філологічний напрям у профільній школі, але отримають необхідний мінімум знань, умінь і навичок, цілісні уявлення про світову літературу загалом і про ключові тенденції її розвитку в різних країнах, на окремих етапах літературного процесу, у взаємозв'язках з українською літературою і культурою

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ. ПРОГРАМА ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 5-9 КЛАСІВ МІСТИТЬ:

- 1) «Пояснювальну записку», де визначені нормативна база, мета і завдання предмета, змістові лінії та їх реалізація в програмі, основні підходи і принципи викладання світової літератури в школі;
- 2) розподіл годин по кожному класу (загальна кількість годин на рік, кількість годин на текстуальне вивчення творів (за розділами), розвиток мовлення, позакласне читання, резервний час);
- 3) зміст навчального матеріалу і державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (по класах і розділах);
- 4) перелік творів для вивчення напам'ять (до кожного класу);
- 5) «Список творів для додаткового читання (для уроків позакласного читання і уроків із резервного часу)» - додаток 1.
- 6) «Сучасна науково-методична література для вчителя» - додаток 2;
- 7) «Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності учнів» - додаток 3.

7 КЛАС

- Усього - 70 годин;
- текстуальне вивчення творів - 56 годин;
- розвиток мовлення - 4 години;
- позакласне читання - 4 години;
- резервний час - 6 годин.

Розподіл годин

- ІСТОРІЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ - 10 год.
 - ✓ Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба».
 - ✓ Друга світова війна у європейській поезії.
 - ✓ Генріх Белль (1917-1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».

**кількість годин на
текстуальне вивчення творів
(за розділами)**

ВИВЧЕННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5 - 7 КЛАСАХ
ПОБУДОВАНО НА ПІДСТАВІ І ПРИНЦИПІВ
(7 Кл.):

<i>проблемно-тематичного</i>	<i>жанрового</i>
ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ ДУХОВНЕ ВИПРОБУВАННЯ ЛЮДИНИ ДРУЖБА І КОХАННЯ	БИЛИНИ І БАЛАДИ ЛІТЕРАТУРНИЙ ДЕТЕКТИВ СВІТОВА НОВЕЛА

ІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ В ЛІТЕРАТУРІ

Микола Васильович Гоголь (1809-1852). «Тарас Бульба». Україна в житті й творчості М. Гоголя. Зображення історії Запорізької Січі в повісті «Тарас Бульба». Життєвий вибір і долі синів Тараса Бульби. Цілісність натури Остапа, його відданість рідній землі. Трагедія Андрія: конфлікт почуття і обов'язку. Втілення рис українського козацтва в образі Тараса Бульби. Конфлікт батька й сина. Образ автора у повісті, засоби вираження його позиції. Картини української природи. Провідна ідея твору - захист рідної землі й національної єдності.

ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ (за розділами)

Учень (учениця):

- *знає* основні відомості про життя і творчість письменників, їх зв'язки з Україною;
- *виразно читає* твори (фрагменти або цілісно), *виявляє* емоційне враження від прочитаного, *пояснює* своє ставлення;
- *виявляє* історичну основу прочитаних творів, їх зв'язок з історією України та світу;
- *висловлює* власне судження щодо подій і образів, підтверджує свою думку цитатами з тексту;
- *переказує* текст (у частинах або цілісно) з виявленням особливостей сюжету (епічного або ліричного); *характеризує, порівнює, виявляє, і т.*

- (ТЛ) Види й функції пейзажу у творі. Початкові поняття про художній час, художній простір.
- (ЛК) Історія і культура Запорізької Січі. Культура проти війни (твори живопису, музики, кіно, в яких викривається фашизм).
- (УС) Оцінка українськими митцями творчості М. Гоголя. Г. Белль і Україна.
- (ЕК) Порівняння образів персонажів (Остап - Андрій, Остап - Тарас Бульба). Зіставлення повісті «Тарас Бульба» з її втіленнями в мистецтві (кіно, театр, ілюстрації та ін.).

ПЕРЕЛІК ТВОРІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАПАМ'ЯТЬ (ДО КОЖНОГО КЛАСУ)

7 клас

Для вивчення напам'ять

Ф. Шиллер. «Рукавичка»

1 вірш про Другу світову війну
(за вибором учня)

1 вірш на тему дружби і
кохання (за вибором учня)

СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ДОДАТКОВОГО ЧИТАННЯ (ДЛЯ УРОКІВ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ І УРОКІВ ІЗ РЕЗЕРВНОГО ЧАСУ)

7 клас

Биков В. В. «Альпійська балада»

Васильєв Б. Л. «А зорі тут тихі»

Верн Ж. «Двадцять тисяч льє під водою»

Воннегут К. «Брехня»

Діккенс Ч. «Пригоди Олівера Твіста»

Дюма О. «Три мушкетери»

Кіплінг Р. «Балада про Схід і Захід»

Кочетков О. «Балада про прокурений вагон»

Крісті А. «Десять негреньт»

Купер Ф. «Звіробій», «Останній із могікан» (1 за вибором)

Лондон Дж. «Біле Ікло», «Поклик предків» (1 за вибором)

Монтгомері Л.М. «Енн із «Зелених дахів»

Олкотт Л. «Маленькі жінки»

Осєєва В.О. «Дінка», «Дінка прощається з дитинством»

Пірс Ф. «Том і опівнічний сад»

Пушкін О.С. «Пісня про віщого Олега», «Повісті Бєлкіна»,
«Дубровський» (1 за вибором)

Скотт В. «Айвенго»

СУЧАСНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Нормативні документи

Про загальну середню освіту. Верховна Рада України (Закон від 13.05.1999 р № 651-XIV):

<http://pedpresa.com.ua/documents/view/2>

Концепція літературної освіти в 11-річній загальноосвітній школі (Наказ МОН № 58 від 26.01.2011р.) // Директор школи (Шкільний світ). - 2011. - № 27/28. - С. 58-63;

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Мови і літератури» (Постанова Кабінету Міністрів № 1392 від 23.11.2011 р.) // Інформаційний збірник і коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. - 2012. - № 4/5. - С. 3-56; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>.

Монографії, посібники, словники, довідники

Абрамович С.Д. Священні книги людства. Веди, Авеста, Біблія, Коран / С.Д. Абрамович. - Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. - 192 с. (Серія «Бібліотека вчителя зарубіжної літератури»)

8 КЛАС

- Усього - 70 годин;
- текстуальне вивчення творів - 56 годин;
- розвиток мовлення - 4 години;
- позакласне читання - 4 години;
- резервний час - 6 годин.

Розподіл годин

СВЯЩЕННІ КНИГИ ЛЮДСТВА ЯК
ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ І ДЖЕРЕЛО
ЛІТЕРАТУРИ - 9 годин

- Загальнокультурне значення священних книг народів світу, найвідоміші з них.
- Веди. Гімни до ранньої зорі - I, II. Гімн про перемогу Індри над Агні. Гімн до Сонця (1-2 твори за вибором учителя). сили, символи та ін.). Космогонічні міфи Вед.
- Біблія. Старий Заповіт (Створення світу. Каїн і Авель. 10 заповідей). Новий Заповіт (Євангеліє - 2-3 розділи за вибором учителя).
- Коран. Сура, що відкриває книгу. Сура 92 («Ніч»).

кількість годин на текстуальне
вивчення творів (за розділами)

ВИВЧЕННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 8-9 КЛАСАХ
ПОБУДОВАНО НА ПОЄДНАННІ ПРИНЦИПІВ
(8 КЛ.):

<i>історико-літературного</i>	<i>жанрово-родового</i>
•СВЯЩЕННІ КНИГИ ЛЮДСТВА ЯК ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ І ДЖЕРЕЛО ЛІТЕРАТУРИ •АНТИЧНІСТЬ •СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ •ВІДРОДЖЕННЯ •БАРОКО •КЛАСИЦИЗМ •ПРОСВІТНИЦТВО	АНТИЧНІСТЬ •Давньогрецька міфологія. Основні цикли давньогрецьких міфів. Міфологічна основа героїчного епосу. •Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. •Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми - трагедія і комедія.

СВЯЩЕННІ КНИГИ ЛЮДСТВА ЯК ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ І ДЖЕРЕЛО ЛІТЕРАТУРИ

Загальнокультурне значення священних книг народів світу, найвідоміші з них. Священні книги як вихідна основа світових релігій, етичних уявлень, мистецтва різних народів.

Веди. Гімни до ранньої зорі - I, II. Гімн про перемогу Індри над Агі. Гімн до Сонця (1-2 твори за вибором учителя). Веди як пам'ятка індоєвропейської словесності II-I тис. до н.е. Спільність міфів Вед для індійців та аріїв, слов'ян дохристиянської пори. Образи ведійської міфології (боги, напівбоги, герої, ворожі сили, символи та ін.). Космогонічні міфи Вед.

ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ (за розділами)

Учень (учениця):

називає найвідоміші священні книги людства, *розуміє* їх значення для розвитку світових релігій, культури, мистецтва;

розповідає про походження та побудову Вед, Біблії, Корану; *називає* основні міфи (їх різновиди) священних книг - Вед, Біблії, Корану; *переказує* міфологічні сюжети Вед, Біблії, Корану (передбачені програмою) розкриває їх морально-філософський зміст;

характеризує міфологічні образи, символи, що зустрічаються в сюжетах (за програмою);

виявляє гуманістичні цінності, втілені в знайомих сюжетах і образах і т.п.

(ТЛ) Поглиблення понять про міф, міфологічний образ. Гімн.

(ЛК) Втілення сюжетів і образів священних книг людства у мистецтві (література, живопис, музика, скульптура, архітектура, кіно та ін.).

(УС) Звернення українських письменників до образів, сюжетів, мотивів Біблії, Корану. Визначні пам'ятки християнства та ісламу в Україні й за кордоном.

(ЕК) Схожість і відмінність між Біблією і Кораном як пам'ятками культури.

ПЕРЕЛІК ТВОРІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАПАМ'ЯТЬ (ДО КОЖНОГО КЛАСУ)

8 клас

Для вивчення напам'ять

Омар Хайям (2-3 рубаї за вибором
учня)

Ф. Петрарка. Сонет № 61

В. Шекспір. Сонет № 66

Ф. Шиллер. «До радості»

СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ДОДАТКОВОГО ЧИТАННЯ (ДЛЯ УРОКІВ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ І УРОКІВ ІЗ РЕЗЕРВНОГО ЧАСУ)

8 кл.

Апдайк Дж. «Завтра, завтра, завтра»

Бомарше П.О. «Севільський цирульник»

Бунін І. О. «Красуня»

Гурамішвілі Д. Поезії (2-3 за вибором)

Думбадзе Н. «Я, бабуся, Іліко та Іларіон»

Лем С. «Казки роботів», «Зоряні щоденники Йона Тихого» (1 за вибором)

Лопе де Вега. «Собака на сіні»

М. де Сервантес Сааведра. «Дон Кіхот» (1 частина).

Мелвілл Г. «Мобі Дік, або Білий Кит»

Мольєр. «Тартюф»

Распутін В. Г. «Уроки французької», «Прощання з Матьюрою» (1 за вибором)

Рудакі. Газелі, рубаї, бейти (за вибором)

Руставелі Ш. «Витязь у тигровій шкурі»

Софокл. «Антігона»

Толкієн Дж. Р.Р. «Володар Перснів»

Фонвізін Д.І. «Недоросток»

Чичибабин Б. Поезії (за вибором)

СУЧАСНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Періодичні фахові видання

Всесвітня література в середніх навчальних закладах України: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. - К.: Педагогічна преса; Всесвітня література в

сучасній школі: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (з 2012 р.). - К.: Педагогічна преса: <http://pedpresa.com.ua/magazines/view/4/>

Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. - К.: Антросвіт: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zlvsh/index

Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання: науково-методичний журнал. - К.: Незалежний центр наукових досліджень зарубіжної літератури.

Всесвітня література та культура: науково-методичний журнал. - К.: Антросвіт.

Зарубіжна література: науково-методична газета. - К.:

Шкільний світ: <http://literatura@1veresnya.com.ua>

Зарубіжна література в школі: науково-методичний журнал. - Харків: Основа.

СУЧАСНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Сайти бібліотек

Бібліотека світової літератури - оригінали та переклади
(Library of the world literature - original texts and translations):

<http://ae-lib.narod.ru>.

Державна бібліотека України для юнацтва:

<http://www.4uth.gov.ua/>

Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/.

Національна парламентська бібліотека України:

<http://www.nplu.org/>

Львівська обласна бібліотека для дітей :

<http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>

Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.

Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>.

Дитячий сайт «Казкар»: <http://kazkar.at.ua/>

2.2. ЗМІНИ, ЩО ВІДБУЛИСЯ У СИСТЕМІ ВИВЧЕННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- ***вчитель самотійно розподіляє години*** (в межах розділу, семестру) на вивчення художніх творів і види навчальної діяльності, планує певні види роботи, спрямовані на опанування змісту матеріалу та формування вмінь і навичок учнів, опрацювання різних рубрик програми;
- вивчення літератури в кожному класі завершує спеціальний розділ *«Сучасна література»*;
- **у 8 - 9 класах учні знайомляться з основними етапами літературного процесу на тлі світової культури, зі специфічними особливостями різних родів і жанрів літератури в хронологічній послідовності.**

2.3. ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ

Компетентнісний підхід реалізовано у «***Державних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів***», які сформульовано комплексно - до кожного розділу програми з метою системного формування компетенцій і компетентностей учнів, актуалізації вивченого і постійного закріплення, поглиблення, розвитку набутих знань, умінь, навичок, підготовки до контрольного оцінювання.

ДЕРЖАВНІ ВИМОГИ
ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ
(ЗА РОЗДІЛАМИ)

СВЯЩЕННІ КНИГИ ЛЮДСТВА ЯК ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ І ДЖЕРЕЛО ЛІТЕРАТУРИ

Учень (учениця):

- ✓ називає найвідоміші священні книги людства, розуміє їх значення для розвитку світових релігій, культури, мистецтва;
- ✓ розповідає про походження та побудову Вед, Біблії, Корану;
- ✓ називає основні міфи (їх різновиди) священних книг - Вед, Біблії, Корану;
- ✓ переказує міфологічні сюжети Вед, Біблії, Корану (передбачені програмою) розкриває їх морально-філософський зміст;
- ✓ характеризує міфологічні образи, символи, що зустрічаються в сюжетах (за програмою);
- ✓ виявляє гуманістичні цінності, втілені в знайомих сюжетах і образах священних книг;
- ✓ пояснює окремі вислови, коментує цитати з Вед, Біблії, Корану;

- ✓ порівнює священні книги людства як пам'ятки культури - Білію і Коран, виявляє схожість і відмінності між ними;
- ✓ називає 1-2 твори українських і зарубіжних письменників, які зверталися до образів, сюжетів, мотивів священних книг, виразно читає ці твори митців (фрагменти або цілісно), аналізує специфіку втілення у художніх текстах компонентів священних книг (сюжетів, образів, мотивів);
- ✓ розкриває особливості відображення сюжетів і образів священних книг у творах світового мистецтва - живопис, музика, кіно та ін. (1-2 твори за вибором);
- ✓ називає визначні пам'ятки християнства та ісламу в Україні й за кордоном, виявляє в них особливості культури, втілення ідей, сюжетів і образів священних книг.